

ΘΕΑΤΡΟ

Μάξουελ Άντερσον : «Στό γέριμα του χειμώννα». Πρωτοποριακή σκηνή «Έθνικου».

Τό «Έθνικό Θέατρο», είτε τό θέμα είτε όχι δημιούργησε μία παράδοση. Χρόνια και χρόνια ό Φώτος Πολίτης στην άρχή κι ό Ροντήσης άργότερα άποτιπώσανε στό έργο του «Έθνικού» τήν προσωπική σφραγίδα τους. Η παράδοση αυτή, είτε καλή είτε όχι, έχει χαράξει ένα δρόμο. Κι όσο επιβάλλεται κάποτε ή συχνά ν' απομακρυνθεί κανείς απ' αυτόν τό δρόμο, πάντα ή κληρονομιά του χτές ορθώνει άνασταλτικά τούς φραγμούς της. Η άπόφαση λοιπόν τής νέας διεύθυνσης του «Έθνικού» νά έγκαινιάσει και πρωτοποριακή σκηνή πρέπει νά χαιρετιστεί σάν ένα εξαιρετικής σημασίας γεγονός. Σάν προσπάθεια δοκιμής κ' έφαρμογής νέων έκφραστικών τρόπων από τή μια και πλουτισμού του δραματολογίου τής έθνικής σκηνής από τήν άλλη μ' έργο που

ν' άναποκρίνονται πιό άμεσα στά νέα αίτήματα κ' ενδιαφέροντα του κοινού. Άκόμα πρέπει νά χαιρετιστεί και σάν ένα πολύτιμο πειραματικό σχολείο, όπου θα δοκιμαστούνε και άναλόγως θ' άξιολογηθούν τά νέα καλλιτεχνικά στελέχη του 'Ιδρύματος.

Η Πρωτοποριακή Σκηνή του «Έθνικού» έκανε τήν παραμένη βδομάδα τήν πρώτη εμφάνισή της μ' ένα άληθινα πρωτοποριακό έργο, τό «Ουίντερσετ» του Άμερικανού συγγραφέα Μάξουελ Άντερσον. Όσοι ζερουν πόνση άναστάτωση έφερε ειδικότερα στό θέατρο τό κίρηγμα τής διανοσιακής θρησκείας του λέρμαν Ράιτ, που άναζητήσε στην άναβίωση του άρχαίου μύθου και στη σάξουζή του με τις λαικές πηγές των χριστιανικών μυστηρίων και των καρναβαλιών όχι μονάχα τή νέα σύγχρονη θεατρική μορφή, αλλά και τήν αφετηρία μιας νέας πορείας ζωής, έξοπεσε νά ενδιαφερόντονε διπλά γιά τό «Έρ» του Χειμώννα. Γιατί δε θα βλέπανε ένα ενδιαφέρον μονάχα έργο, θα βλέπανε άκόμα με πόνη τόλημ και πρωτοτυπία ένας ρεαλιστής Άμερικανός ποιητής έπιχειρεί ξεκινώντας από έναν άτυνομικό μύθο, από τήν δραματική μετάπλαση μιας δικαστικής πλάνης, νά συνδιαλλάξει τό πνεύμα του άρχαίου και του σαιξπηρικού με τό πνεύμα του σύγχρονου ρεαλιστικού και ψυχολογικού δράματος. Δυστυχώς ό χώρος που διαθέτω δέν μου επιτρέπει νά έκταθώ στό κεφάλαιο τούτο. Ένα μονάχα νοιάζω χρέος μου νά τονίσω. Ότι ή εισαγωγή του έργου τιμά τή διεύθυνση και τήν καλλιτεχνική έπιτροπή του «Έθνικού Θεάτρου». Πρόσφεραν στό έλληνικό κοινόν ένα από τ' αντιπροσωπευτικότερα έργα τής άμερικανικής δραματικής παραγωγής. Κ' επί πλέον ένα έργο που φέρνει άληθινα καινούργιο μήνυμα στην περίοδο των άνησυχιών και των άναζητήσεων που περνάμε.

Προτιμώ ν' άσχοληθώ με περισσότερη έπιμονή με τό άνεβασμα του έργου από τήν Πρωτοποριακή Σκηνή. Άλλωστε σ' ένα τέτοιο θέατρο περισσότερον σχεδόν κι από τό έργο, πρέπει νά μās ενδιαφέρει ό τρόπος τής έρμηνείας του. Γιατί ό τρόπος ή οι τρόποι αυτοί δέν έχουνε νόημα και σημασία μονάχα στην έρμηνεία νέων ή πρωτοποριακών έργων. Παίρνουν άκόμα μεγαλύτερο νόημα και σημασία στην έρμηνεία κλασικών έργων που ή τέτα ή διαφορετική σκηνική πραγματοποίησή τους άποκαλύπτει συχνά μαζί με τήν άκωνικατάστατην αξία τους και τή φλέγουσαν έπικαιρότητα που έχουν για τό σύγχρονο άνθρωπο, άν όχι και τήν κατανόηση και τή στάση μας άπέναντι σ' αυτά.

Είναι λοιπόν φανερό πώς ειδική μέριμνα έδειξε ό σκηνοθέτης Σωκρ. Καραντινός στό κεφάλαιο τής άγωγής του λόγου. Όλοι οι ήθοποιοί, παλιοί και νέοι, ήταν άψογοί από τήν άποψη τής ορθοέπειας. Τό κοινό δέν έχασε ούτε κατάληξη, ούτε άναπνοή. Όστόσο ό ποιητικός λόγος δέν έχει ήχητικήν αξία άσχετη από τά συναισθήματα και τούς στοχασμούς που έκφράζει. Κ' έχω τήν έντύπωση πώς σ' άρισμένα σημεία τό στρογγύλεμα του λόγου έγινε εις βάρος του τόνου και του χρώματος που έπρεπε νά χει, με άλλα λόγια πώς πέτυχε με τή μείωση τής ζωντανίας του. Όπως και νάχει τό πράμα ή προσπάθεια αυτή του σκηνοθέτη είναι άξιόπεινη, ανεξάρτητα από τό πόσο απέδωσε στό σύνολό της.

Δεύτερη έξ ίσου φανερή ήταν ή μέριμνα του σκηνοθέτη νά εμφανίσει ένα σύνολο με όμοιόνενεια κ' έσωτερικό ρυθμό. Κι άκόμα νά γεφυρώσει τά μοιραία κενά που δημιουργούν σε μία παράσταση οι διαφορές ίδιουσυγκρασίας και σχολής των ήθοποιών που παίζουν σ' αυτήν. Και στό σημείο αυτό, μόλο που άναγνωρίζω και τιμώ τήν προσπάθεια που έγινε, δέν

έβλεπα απόλυτα ίκανοποιημένος από τό αποτέλεσμα της. Ό κ. Όλύμπιος στό ρόλο του άμερικανού Άμλέτου που υποδύθηκε στό ρόλο του Νέο Ρομάνο, σίγουρα ξεπέρασε τόν εαυτό του, παρουσιάσθηκε καλύτερος από κάθε άλλη φορά, ώστόσο δέν έφτασε στό όρος των άπαιτήσεων του ρόλου του. Είναι στενόγυρα συγκρατημένος και κάπως άχνός. Τού έλειψε ή ένταση και τό νεύρο. Ό κ. Ηλίας Δασούνης πολύ καλός, ώστόσο τά κάπως έξωτερικά μέσα που μεταχειρίστηκε δέν τότε βοηθήσανε ν' άνακαλύψει τό ψυχικό δράμα του ίδιουρουθού γκάγκστερ Τρόκ Έστρέλα. Πιο πλαστικά δολοκλωμένος εμφανίστηκε ό κ. Άρης Βλαχόπουλος στό ρόλο του Σάντου, αλλά κι αυτός δέν απέφυγε στη σκηνή του θανάτου του κάποιαν έντυπωσιακή όπερβολή. Ό κ. Άγγελος Γιαννούλης ως Γκάθ όστέρσε' ό ρόλος ήταν ξένος πρós τήν ίδιουσυγκρασία του. Η δ. Έλένη Νενεδάκη έδειξε στό ρόλο τής Μόριαμ μία σπάνιαν ειδιοσθήσια, ώ τόσο ξεπέρασε τά έσκαμμένα σε γλυκερότητα και ρομαντισμό. Ό κ. Ροζάν ως Έσδρας σάθηκε καλύτερος σάν εμφάνιση παρά σάν παίξιμο και σάν τεχνική. Άπόλυτα ίσοροπημένος και με βαθέτατη κατανόηση εμφανίστηκε αντιθέτως ό κ. Γ. Καρούσος στό ρόλο του δικαστή Γκόντ, όπου σημείωσε μιάν από τις άκωφοσθήστες έπιτυχίες του. Άρκετά αξιοσθητή έκαναν τέλος τήν παρουσία τους

οί Μ. Καλογιάννης και Λ. Σκέλλας στους έπιδροματικούς ρόλους που έρμηνεύσανε. Για τών άλλων τήν έπίδοση σημειώνω απλάς πώς ήταν σύμφωνη με τή διδασκαλία.

Στήν έπιτυχία τής παράστασης, γιατί στις γενικές γραμμές της ήταν άληθινα έπιτυχημένη, ιδιαίτερα ομείδαμε οι σκηνογραφίες του Σπόρου Βασιλείου, χαρακτηριστικότητας και καλαισθητες. Καθόλου καταθλιπτικές, μ' αντιθέτως άνάλαφρες παρά τόν όγκο και τήν επφάνειά τους, συντέλεσανε στη δημιουργία τής άτυμόσφαιρας του έργου, μιας άτυμόσφαιρας όπου ή πιο ώμη πραγματικότητα μπορεί και πρέπει νά συναντιέται και νά συγχέεται με τήν άοριστία του όνειρου και τής πραγματικότητας. Γιατί αυτή είναι και του συγγραφέα ή φανερή πρόθεση: ξεκινώντας από τό μερικό νά φτάσει στό γενικό και από τό συγκεκριμένο σε μία καθολικότερη σύλληψη τής ζωής και των θάβωτων και μυστικών μοχλών της.

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ